

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoP/31/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2120209333
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Arnouldová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2120209333.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Arnouldovej a sudcov JUDr. Silvie Hýbelovej a Mgr. Fedora Benku, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: Y. Z., nar. XX.XX.XXXX, zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Hlohovec, dieťa rodičov: matky Ing. G. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXXX/XX, K., zast. Mgr. V. N. O., advokátkou so sídlom I. M. XX, K., otca V. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. M. XXXX/XX, Y., zast. JUDr. Luciou Sukopovou, advokátkou so sídlom Františkánska 7, Trnava, o rozšírenie styku otca s maloletým, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 26. januára 2022, č.k. 17P/64/2020-91, takto

rozhodol:

I.

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **m e n í** tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým Y. bez prítomnosti matky v domácnosti otca

1. každý utorok do konca školského roka 2021/2022 v čase od 13:00 hod. do 15:00 hod., následne počnúc začiatkom školského roka 2022/2023 každú stredu v čase od 13:00 hod. do 15:00 hod. (s výnimkou obdobia školských prázdnin, kedy platí osobitný režim uvedený nižšie) tak, že otec si maloletého v určenom čase vyzdvihne v školskom zariadení a po skončení styku ho matke odovzdá v mieste jej bydliska,

2. každú párnú sobotu v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., každú nepárnu nedeľu v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., každý párný rok dňa 24.12. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., každý nepárny rok dňa 25.12. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., v deň narodenín maloletého každý párný rok dňa 14.08. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., v deň menín maloletého každý nepárny rok dňa 18.10. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., v období školských prázdnin každú stredu v čase od 15:30 hod. do 17:30 hod., s tým, že otec si maloletého v určenom čase prevezme v mieste bydliska matky a po skončení styku ho matke na rovnakom mieste odovzdá.

3. Matka je povinná maloletého v určenom čase na styk s otcom riadne pripraviť. Ak sa styk nebude môcť realizovať z dôvodov prekážky na strane maloletého alebo otca, rodičia si uvedené oznámia najneskôr 24 hodín pred termínom styku a dohodnú sa na náhradnom termíne v rovnakom rozsahu.

4. Týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Trnava č.k. 8P/36/2016 - 202 zo dňa 09.01.2018 v časti úpravy styku otca s maloletým.

II.

Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov tohto konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Rozsudkom, napadnutým odvolaním, súd prvej inštancie rozhodol tak, že výrokom I. upravil styk otca s maloletým Y. bez prítomnosti matky každú párnú sobotu v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., a to v domácnosti otca, každú nepárnu nedeľu v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., a to v domácnosti otca, a každý utorok v čase od 13:00 hod. do 15:00 hod., s tým, že maloletého otec vyzdvihne zo školy, každý párný rok dňa 24.12. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., každý nepárny rok dňa 25.12. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., v deň narodenín maloletého každý párný rok dňa 14.08. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., v deň menín maloletého každý nepárny rok dňa 18.10. v čase od 12:00 hod. do 16:00 hod., s tým, že matka maloletého v určenom čase na styk riadne pripraví a odovzdá, otec ho v určenom čase vyzdvihne a syna vráti v mieste bydliska matky, ak sa styk nebude realizovať z dôvodov prekážky na strane všetkým účastníkov, uvedené si oznámia najneskôr 24 hodín pred realizáciou styku a dohodnú sa na náhradnom termíne styku. Výrokom II. súd určil, že týmto sa mení rozsudok č.k. 8P/36/2016 - 202 zo dňa 09.01.2018 v časti úpravy styku otca s maloletým a výrokom III. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil aplikáciou čl. 5, § 24 ods. 4, § 25 ods. 1, 2, § 26, § 28 ods. 2, § 36 ods. 1, § 37 ods. 2 písm. d), § 43 ods. 1 Zákona o rodine, § 2 ods. 1, § 38 ods. 1 a 2, § 40, § 121 Civilného mimosporového poriadku (ďalej CMP) a § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej CSP), vecne tým, že návrh otca na rozšírenie styku s maloletým posúdil ako dôvodný. Súd mal dokazovaním zistené, že maloletý Y. bol po rozpade vzťahu jeho rodičov zverený do osobnej starostlivosti matky, otcovi bolo upravené stretávanie s maloletým a určené výživné (v konaní Okresného súdu Trnava vedenom pod sp. zn. 17P/20/2014, v spojení s konaním na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 24CoP/64/2014). Stretávanie otca s maloletým bolo naposledy upravené rozsudkom č. k. 8P/36/2016-202 zo dňa 09.01.2018 a to v rozsahu každej párnej soboty v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. a každej nepárnej nedele v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. bez prítomnosti matky, ďalej každý párný rok dňa 24.12. v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod., každý nepárny rok dňa 25.12. v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod., v deň narodenín mal. Y. dňa 14.08. každý párný rok v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. a v deň menín mal. Y. každý nepárny rok dňa 18.10. v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. bez prítomnosti matky. Otec súdu uviedol, že cca od 11/2020 vníma pokroky v stretnutiach, so synom trávi cca 3-4 hodiny v domácnosti matky, pričom matka nie je prítomná priamo v miestnosti kde sa hrajú, snaží sa do stretnutí nezasahovať. Navrhol rozšíriť styk aspoň o 2 hodiny v priebehu pracovného týždňa, preferuje stretnutie bez prítomnosti matky, akceptuje jej prítomnosť v úvode stretnutia, ale do stretnutia by nemala zasahovať. Matka s rozšírením stretávania nesúhlasila, hoci potvrdila mierne zlepšenie, otec sa správa k dieťaťu lepšie, hrajú sa na počítači, prípadne idú aj von. Akceptovala by ich stretnutia v stredu v čase od 14. do 16.hod., a to nielen v jej domácnosti, ale aj v domácnosti otca za jej prítomnosti, avšak syn stále odmieta stretnutia mimo domu matky a bez jej prítomnosti. Dňa 30.04.2021 sa dostavila matka na príslušný úrad práce za účelom vykonania pohovoru s maloletým Y., pričom ozrejmila, že styk otca s maloletým prebieha v jej domácnosti každý víkend cca od 14.hod. po dobu cca štyroch hodín, a tiež v domácnosti otca za jej prítomnosti, maloletý tam údajne chodí rád a matka takto nastavený styk považuje za vyhovujúci, nevylúčila možnosť rozšírenia styku do budúcnosti, ak by o to maloletý prejavil záujem. Maloletý Y. pri výsluchu uviedol, že k otcovi chodí málokrát, moc sa mu tam nechce chodiť, musí, radšej by bol doma s mamou. U otca sa hráva na počítači, má tam kamaráta, s ním si rozumie, idú niekedy aj von, bez mamy by tam nešiel. Následne aj súd dňa 29.11.2021 vykonal výsluch maloletého Y. bez prítomnosti účastníkov konania, pri pohovore bol maloletý bezprostredný, komunikatívny, neprejavoval žiadne náznaky strachu alebo neistoty, uviedol, že na stretávanie s otcom mu postačuje sobota a nedeľa ako doteraz, cez týždeň sa mu moc nechce, lebo sa musí učiť, vyhovuje mu to skôr u neho doma, lebo má X-box. Otec zotrvával na rozšírení styku, uvádzal, že stretnutia naďalej prebiehajú v poriadku a nedochádza k žiadnym konfliktom. Mal za to, že diagnóza maloletého - Aspergerov syndróm, je voči nemu matkou zneužívaná, matka nedôvodne zabraňuje rozšíreniu styku a k stretávaniu maloletého dostatočne nemotivuje. Kolízny opatrovník považoval rozšírenie styku za súladné so záujmami maloletého, na nariadenie znaleckého dokazovania nevidel dôvod, nakoľko ide o rozšírenie styku len o 2 hodiny týždenne, pričom z výsluchu maloletého vyplýva, že je komunikatívny, vie otvorene komunikovať s cudzími ľuďmi a nie je dôvod pochybovať, že by sa nevedel chovať k vlastnému otcovi. Kolízny opatrovník poukázal na to, že matke bolo dané jasné odporúčanie ako maloletému pomôcť, bolo jej navrhnuté navštíviť špecialistu zaoberajúceho sa deťmi s Aspergerovým syndrómom (MUDr. V.), ktorá

by maloletému vedela pomôcť ohľadom budovania vzťahu s otcom aj so stretávaním s ním, matka však konzultovala psychologičku iba vo vzťahu s návštevou škôlky. Matka s rozšírením styku nesúhlasila, pre prípad, že by súd na rozšírení styku trval, navrhla znalecké dokazovanie, okrem toho požadovala, aby sa styk realizoval v domácnosti otca, nakoľko ona si otcovu prítomnosť v jej domácnosti už neželá. Ohľadne zosúladenia pracovných povinností matky ako aj školských a mimoškolských povinností maloletého s termínmi rozšíreného styku matka nepripustila žiadnu alternatívu.

3. Súd konštatoval, že v konaní uložil dve výchovné opatrenia - sociálno- psychologické poradenstvo u akreditovaného subjektu Tenenet, o.z. za účelom zlepšenia vzájomnej komunikácie medzi rodičmi ohľadom výchovy a starostlivosti o maloleté dieťa, usmernenia rodičov ohľadom spoločnej zodpovednosti za výchovu a vývin maloletého, zlepšenia a rešpektovania otca v roli rodiča maloletého zo strany matky a dieťaťa a obnovenia a upevnenia vzťahu otca s maloletým, a to v trvaní 6 mesiacov a psychologické poradenstvo na ÚPSVaR Hlohovec za podobným účelom v trvaní minimálne troch mesiacov. Ani jedno z nariadených výchovných opatrení neprinieslo očakávaný výsledok, podľa Tenenetu, o.z. matka spolupracovala iba formálne, bolo odporučené pokračovať v psychologickom vedení rodičov. Podľa referátu poradensko-psychologických služieb ÚPSVR Piešťany medzi rodičmi pretrváva vzájomný dešpekt, ktorý je prekážkou pre ich komunikáciu, nepodarilo sa rodičov motivovať k spolupráci, poradenský proces bol preto ukončený. Z podnetu súdu sa rodičia pokúšali o rozšírenie styku postupne o jeden deň mimo víkendú a skúšali stretnutia realizovať nielen u matky ale aj v domácnosti otca, pri postupnom eliminovaní matkinej prítomnosti. Výsledkom uvedenej snahy je stav, že v domácnosti matky prebiehajú stretnutia bezproblémovo, stretnutia sa podarilo uskutočniť aj v domácnosti otca, najskôr za prítomnosti matky, ktorá však bola vždy v inej miestnosti a do stretnutí nezasahovala, dokonca sa stretnutia podarilo uskutočniť aj celkom bez jej prítomnosti. Rodičia súdu zasielali správy o priebehu stretnutí a takto za súčinnosti všetkých zúčastnených strán sa súd snažil prirodzeným postupom nastaviť takú úpravu styku, ktorá by bola vyhovujúca pre všetkých zúčastnených. Matka súdu uviedla, že syn môže byť s ocom kedykoľvek chce, pričom jej cieľom je, aby sa v otcovej prítomnosti cítil prirodzene, šťastne, bezpečne, ako keby bol doma, čo sa podľa nej naplnilo počas vianočných sviatkov, kedy maloletý zostal v domácnosti otca sám bez matky, ešte sa to potom zopakovalo a matka verí, že po trpezlivej snahe sa toto stane postupne pre syna bežnou a príjemnou záležitosťou. Napriek tomu matka zotrvala na nesúhlase s rozšírením styku s poukazom na vyjadrenie maloletého. Rozšírenie styku matka považuje za rozporné s doposiaľ budovaným vzťahom, nakoľko by išlo o nútený styk, a ďalšou prekážkou sú návyky, rituály, potreby maloletého, pričom ich zmeny v spojení s diagnózou Aspergera u maloletého by viedli k psychickej nepohode, nervozite až traume. Aj doterajší vzťah otca a syna je výsledkom viacročnej trpezlivosti, syn už zostal v domácnosti otca sám, ďalšou snahou je napr. to, aby ho otec vyzdvihol zo školy a doviedol domov k matke tak, aby dieťa malo istotu, že je v bezpečí a nič sa mu nestane. Matka si neželá stretnutia v jej domácnosti a uprednostňuje stretávanie v domácnosti otca avšak so súhlasom maloletého, pričom nakoľko je cez týždeň v práci, je pre ňu nereálne zorganizovať styk otca s maloletým.

4. Súd prvej inštancie mal preukázané, že došlo k postupnému kvalitatívnemu zlepšovaniu stretnutí maloletého s otcom, podľa matky z dôvodu, že otec zmenil spôsob komunikácie s maloletým (otec sám priznáva, že sa mu snaží prispôbiť, ak si Y. niečo neželá, nerobí to), podľa otca hlavne z dôvodu, že matka do ich stretnutí nezasahuje, aj keď je vždy nablízku. Umožnila ich stretnutie počas vianočných sviatkov bez jej prítomnosti, čo je významným posunom vo vzťahu otca a maloletého. Súd tak z prehľadov stretávaní od oboch rodičov zistil, že tak matka ako aj otec sami vnímajú posun vo vzájomnom vzťahu a súd nezistil žiaden dôvod, aby nateraz fungujúci styk nebolo možné rozšíriť tak, aby bol dostatočným predpokladom pre zachovanie rovnocenného vzťahu maloletého k obidvom rodičom a aby zodpovedal v uvedenom rozsahu potrebám maloletého dieťaťa. Súd považoval obdobie od začatia konania za postačujúce na to, aby bolo preverené bezproblémové realizovanie styku počas víkendov, čo napokon nespochybňovali ani rodičia, keď v nateraz upravenom rozsahu matka považovala styk s otcom za dostačujúci a v záujme maloletého. Tento rozsah, ktorý predstavuje pre otca 4 hodiny stretávania týždenne so svojim synom, je nastavený od januára 2018, a za obdobie 4 rokov ho treba považovať za dostatočne osvedčené ako fungujúce, je preto vhodný čas na rozšírenie stretávania o ďalšie 2 hodiny týždenne. Súd sa pokúsil sklíbiť povinnosti maloletého, ako aj pracovné zaťaženie matky a nastaviť rozšírený styk tak, aby bol pre zúčastnených čo najmenej obmedzujúci, avšak matka nebola súčinná, odmietala súhlasiť s akýmkoľvek rozšírením styku, preto súd rozšíril styk otca s maloletým na každý utorok po skončení vyučovania v čase od 13.hod. do 15.hod. v zmysle návrhu otca s prihladením na jeho záujmovú činnosť, s tým, že otec maloletého vyzdvihne zo školy, keďže matka je v uvedenom čase

v práci, a po skončení stretnutia ho vráti matke v mieste jej bydliska, takže matka nebude stretnutiami žiadnym spôsobom zaťažovaná, čo považovala za jednu z prekážok rozšírenia styku. Vzhľadom k tomu, že matka žiadala, aby sa stretnutia už nere realizovali v jej domácnosti, ale u otca, s čím napokon súhlasil aj otec, súd pozmenil doterajšiu úpravu styku aj počas bežného víkendu tak, že za miesto stretnutia určil domácnosť otca, v ktorej maloletý Y. v priebehu konania už absolvoval viaceré stretnutia, dokonca aj bez prítomnosti matky, nejde tak o cudzie prostredie, ktoré by nepoznal, dokonca sa skamarátil aj so synom otcovej priateľky. Ak rodičia doteraz vedeli byť ústretoví ohľadne miesta stretnutia otca s maloletým, matka predovšetkým tým, že umožňovala prítomnosť otca vo svojej domácnosti v záujme maloletého, je na zväžení rodičov, ako styk zrealizujú, ak by Y. chcel zostať doma počas stretnutia, či mu vyhovejú, resp. ho vhodne budú motivovať, aby šiel do domácnosti otca. Práve motivácia zo strany otca bude rozhodujúca k tomu, aby maloletý mal z nastávajúcich stretnutí radosť, tešil sa na ne a zo stretnutí sa vracal plný zážitkov a spokojnosti. Uvedené rozšírenie styku o 2 hodiny týždenne po viac ako 4 rokoch určite nie je zásadnou zmenou, ktorá by bola spôsobilá maloletému ublížiť, ani nijak nabúrať jeho rituály či návyky a spôsobiť nepohodu, práve naopak. Doterajší priebeh styku je bezproblémový (i keď nepochybne ako dôsledok snahy a trpezlivosti oboch rodičov, ktorí sa počas celého konania maloletému obetavo prispôbovali), a to aj popri diagnóze Aspergerov syndróm, pričom ani v škole maloletý nemá žiadne špeciálne obmedzenia či osobitné programy súvisiace s diagnózou. Súd mal za to, že ponechanie doterajšieho režimu styku v zmysle predchádzajúcej súdnej úpravy, by bolo nechcenou stagnáciou vzťahu, ktorý je na dobrej ceste. Napokon aj zo záverov znaleckého posudku- PhDr. Zradulovej vyplýva, že je účelné, aby syn strávil sám s otcom čo najviac času, pričom matka by mala rešpektovať aj časové predĺženia styku dieťaťa s otcom, ak trávia čas mimo domu. Rozšírenie styku v rozsahu, ako súd nariadil, je zároveň v súlade so „systémom pomalých krokov“, ako je uvedené v spomínanom znaleckom posudku. Úpravu styku počas Vianoc, narodenín a menín súd vo výroku nemenil, iba ju prevzal z predchádzajúceho rozsudku, aby tak úprava bola v rozsudku komplexná a zároveň uložil oboj rodičom povinnosť oznamovať si, ak by nastala prekážka v realizácii styku i povinnosť dohodnúť si náhradný termín styku.

5. Záverom súd pripomenul, že názor maloletého je v konaní prvoradým, avšak zároveň jedným z viacerých východísk pri rozhodovaní a to z dôvodu, že maloletý vo svojom veku nevie úplne posúdiť, čo je a čo nie je v jeho záujme. „Názor“ maloletého sa tak v žiadnom prípade nemôže rovnať pojmu „záujem“ maloletého. Uvedené sa týka predovšetkým otázky kladenej na maloletého, či sa chce s otcom stretávať častejšie, resp. ako mu stretávanie vyhovuje. Pre súd bolo pri výsluchu dôležité zistiť najmä dôvody, ktoré maloletého ku konkrétnym predstavám o stretnutiach s otcom vedú. Skutočnosť, že chlapec neprejavil záujem nateraz o širší styk s otcom s poukazom na nechúť, nezáujem, resp. školské povinnosti, vyhodnotil súd skôr ako vec jeho pohodlia. Nerozšírenie styku otca maloletého dieťaťa by viedlo v danom prípade k stagnovaniu nastaveného rozvoja vzťahu otca s maloletým Y., a v konečnom dôsledku by bolo odopretím jeho rodičovských práv pokiaľ na strane otca neboli preukázané žiadne také nedostatky, ktoré by mali styk s dieťaťom obmedziť. Napokon už v obdobnej situácii, kedy sa sám maloletý vyslovil, že v stredu nechcel ísť k otcovi (3/2021), pri správnej motivácii matkou sa stretnutie zrealizovalo a v konečnom dôsledku bolo v prospech maloletého. Práve poskytnutie širšieho styku otca s maloletým Y. má smerovať k upevneniu dôvery, získaniu spoločných zážitkov a záujmov a takto rozšírená úprava styku k uvedenému prispeje. Zistené dôvody nezáujmu maloletého Y. o širší styk, a síce ...“že sa mu nechce, resp., že má úlohy ...“, nemožno považovať za dôvody, pre ktoré by rozšírený styk nebol v záujme maloletého. Záverom súd poukázal na rozhodnutia iných súdov, a to napr. Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.09.2014, sp. zn. 21CoE/74/2014, Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 11.05.2005, sp. zn. II. ÚS 554/04, rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 04.03.2014, sp. zn. 5 Co/305/2013. O náhrade trov konania účastníkov rozhodol súd podľa § 52, § 58 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, nakoľko súd nezistil naplnenie žiadnej z výnimiek upravených v ustanovení § 53 a nasl. CMP.

6. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie matka namietajúc, že súd nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Uviedla, že doterajší rozsudok upravujúci styk dieťaťa s otcom sa vôbec nere realizuje a to nie pre jeho nerešpektovanie matkou, ale z dôvodu, že dieťa ho odmieta vykonávať. V zmysle nového rozsudku by matka dieťa musela pripraviť i napriek jeho nevôli a odovzdať otcovi, čo by mohlo mať na psychický stav a život dieťaťa negatívny dopad, pričom ani jeden z rodičov by dieťa podobnej situácii nevystavil. Preto sa doterajší rozsudok uskutočňuje tak, že otec syna navštevuje doma, inak by s dieťaťom prakticky ani nebýval. Matka sa počas celej doby snažila motivovať dieťa k

otcovi, napr. chodením na spoločné výlety na bicykli, na kúpalisko, na zmrzlinu i spoločným chodením do domácnosti otca, keďže maloletý neustále odmietal byť s otcom bez jej prítomnosti. Zo strany otca však spočiatku nedošlo k žiadnej podpore, požadoval iba aby matka zariadila jeho častejší a samostatný styk s dieťaťom, pričom ale nič nespravil preto, aby sa situácia týmto smerom posunula, pozitívne sa začal k dieťaťu správať až po podaní svojho návrhu na rozšírenie styku na súd. Odmietanie dieťaťa byť s otcom samotné sa netýka len prípadu otca, je to podobne so škôlkou, kde spočiatku matka tiež musela byť prítomná. Okolie akceptuje diagnózu maloletého (Aspergerov syndróm) a brali ju do úvahy aj pracovníci úradu práce pri vypočúvaní maloletého. Stav úzkosti dieťaťa, ktorý je prítomný pri stretávaní s otcom bez matkinej prítomnosti, sa vekom dieťaťa a postupnými krokmi zlepšuje a počas uplynulých vianočných prázdnin maloletý prvýkrát ostal v domácnosti otca bez matkinej prítomnosti a matka verí, že po čase sa takéto stretnutia stanú rutinou a pre maloletého bežnou a príjemnou záležitosťou, zvlášť keď následne pribudli ešte dve takéto návštevy. Otec zmenil názor a je ochotný zúčastňovať sa tiež spoločných prechádzok s maloletým a matkou, keď styk neprebíha v jeho domácnosti. Dieťa však doposiaľ neabsolvovalo situáciu, kedy by bolo s otcom mimo domácnosti samo a takejto situácii sa zatiaľ vyhýba a keď sa matka pýta prečo, opakuje len, že nepôjde. Matka je rada, že otec z uvedených dôvodov preferuje zatiaľ spoločné prechádzky, pričom rodičia nechcú na maloletého vyvíjať nátlak. Podľa názoru odvolateľky odmietavý postoj maloletého k otcovi (ktorý verejne vyjadril) doposiaľ nikto neskúmal a ani ho podľa názoru matky nezaujímal - ani psychológ p. Tvrdu z ÚPSVaR, ani kolízneho opatrovníka a v dostatočnej miere ani súd, hoci konanie má byť v najlepšom záujme maloletého dieťaťa. Bolo iba poukazované na to, ako vie dieťa pekne komunikovať a pri pohovoroch sa nebálo. Otec argumentoval tým, že diagnóza dieťaťa je len matkou zneužívaná voči nemu a inde funguje maloletý bez problémov. Na matku bol z každej strany kladený nátlak ako má dieťa motivovať, ale jej argumentáciu nikto nepočúval. S cieľom obhájiť záujem dieťaťa matka navrhovala znalecké dokazovanie, ale tento dôkaz súd nevykonal, čím podľa jej názoru nedostatočne zistil skutkový stav. Hoci súd vypočul maloletého a tento jasne prezentoval svoj názor, súd konštatoval, že dieťa sa nebálo a bolo spontánne dieťa a síce odmieta cez týždeň byť s otcom, ale ako dôvod že uviedlo učenie. Podľa názoru matky súd však pri výsluchu bral do úvahy diagnózu maloletého a v ničom mu neoponoval a preto dieťa nemalo dôvod báť sa, pokiaľ by však súd bol dieťaťu oznámil, že napriek jeho nevoli bude cez týždeň s otcom, bolo by reagovalo inak. Práve toto je problém, ktorý sa v konaní snaží matka prezentovať, avšak bezvýsledne, je preto sklamaná aj z reakcie kolízneho opatrovníka, ktorý len konštatoval, že dieťa sa nebálo, normálne komunikovalo a nevidí dôvod nerozšíriť styk. Matka má radosť z toho, že dieťa už nemá z otca taký strach, avšak aj otec sám vie, aké je dieťa citlivé na každé slovo, spôsoby, konanie, manipuláciu s ním. Vo vzťahu k otcovi maloletý nadobudol dôveru, ktorá dovtedy absentovala, pretože otec dieťa ihneď doviezol domov, keď prezentovalo vôľu vrátiť sa, matka si však nevie predstaviť aká situácia by nastala, keby muselo ísť dieťa k otcovi domov v zmysle napadnutého rozsudku. Aj klinický psychológ p. T. odporučil postupne budovať ich vzťah, hlavne nie násilnou a donucovacou formou. Keďže matka nechce, aby sa doteraz budovaný vzťah otca s dieťaťom pokazil, chcela aby súd akceptoval názor dieťaťa, nebola však pochopená a preto navrhovala znalecké dokazovanie. Matka považuje návrh otca na zmenu styku za pomstu. Otec si je vedomý toho, že dieťa s ním nepôjde zo školy, ani keby ho zaviezol rovno domov, navyše rozvrh hodín maloletého, z ktorého súd vychádzal, bude aktuálny maximálne do júna 2022 a okrem toho otec pracuje na zmeny a teda nie každý utorok bude môcť tráviť čas s maloletým. Maloletý nechce byť s otcom cez týždeň, len počas víkendov a to buď v domácnosti matky alebo v domácnosti otca alebo napr. na spoločnej prechádzke či výlete v spoločnosti zatiaľ oboch rodičov. Matka túto skutočnosť akceptuje a vidí tam priestor na postupné rozširovanie styku otca so synom. Počas jedného z víkendov chcel ísť maloletý na návštevu otca aj v sobotu, dokonca aj v nedeľu, pričom pokiaľ matka nemala s dieťaťom žiadny iný plán, nevidí v tom žiadny problém a bola by len rada, keby syn bol u otca celý víkend. Matka teda rozšírenie styku vidí v takejto forme, čiže je to na dieťaťi a dohode rodičov, pričom v praxi to zatiaľ rodičia aj takto realizujú. Navrhla preto, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil a návrh otca zamietol.

7. Kolízny opatrovník v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol, že podľa jeho názoru súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav a objasnil všetky skutočnosti potrebné pre rozhodnutie vo veci. Navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil.

8. Otec sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

9. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP a § 7 ods. 1 Civilného

mimosporového poriadku, ďalej len CMP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce bez toho, aby bol viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, keďže ide o konanie, ktoré mohlo začať aj bez návrhu (§ 65, 66 CMP) a dospel k záveru, že odvolanie matky je čiastočne dôvodné.

10. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu je posúdenie správnosti celého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Matka namietala akékoľvek rozšírenie styku oproti doterajšej úprave obsiahnutej v rozsudku Okresného súdu Trnava sp. zn. 8P/36/2016-202 zo dňa 09.01.2018 podľa ktorého bol otec oprávnený stretávať sa s mal. Y. Z. každú párnú sobotu v čase od 12.00 hod do 16.00 hod. a každú nepárnu nedeľu v čase od 12.00 hod do 16.00 hod. bez prítomnosti matky, ďalej každý párný rok dňa 24.12. v čase od 12.00 hod do 16.00 hod., každý nepárny rok dňa 25.12. v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod., v deň narodenín mal. Y. dňa 14.08. každý párný rok v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. a v deň menín mal. Y. každý nepárny rok dňa 18.10. v čase od 12.00 hod. do 16.00 hod. bez prítomnosti matky a to tak, že matka bola povinná maloletého v určenom čase na styk s otcom pripraviť a otcovi dieťa odovzdať a otec bol povinný v určenom čase maloletého matke v mieste jej bydliska vrátiť. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku jednak pozmenil predchádzajúcu úpravu styku iba v tom, že určil, že styk s otcom bude prebiehať v jeho domácnosti a zároveň rozšíril styk otca s maloletým o jeden pracovný deň a to každý utorok v čase od 13:00 hod. do 15:00 hod. s tým, že otec si v tento deň maloletého vyzdvihne zo školy a maloletého vráti v mieste bydliska matky.

11. Odvolací súd predovšetkým uvádza, že v celom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, ktorý vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu potrebnom pre posúdenie dôvodnosti návrhu otca na zmenu úpravy styku s maloletým a po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj obsahu spisového materiálu odvolací súd dospel zhodne s prvoinštančným súdom k záveru o potrebe rozšírenia styku otca s maloletým, ako aj primeranosti tohto rozšírenia v rozsahu dvoch hodín týždenne. Berúc však do úvahy jednak dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ako aj argumentáciu matky v podanom odvolaní, dospel odvolací súd k čiastočne odlišným záverom v otázke optimálnych podmienok, za akých by sa takto rozšírený styk v čase bežného týždňa mal uskutočňovať.

12. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania ani odvolací súd nemal pochybnosti o potrebe zmeny úpravy styku, keďže model nastavený rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8P/36/2016-202 zo dňa 09.01.2018, teda v čase, keď maloletý nemal ani päť rokov, už v súčasnosti nie je vyhovujúci pretože nezodpovedá zmeneným pomerom. K zmene pomerov došlo preukázateľne tým, že maloletý sa počas uplynulých rokov s otcom pravidelne stretával a ich vzťah sa za toto obdobie (obzvlášť za obdobie od začatia predmetného súdneho konania) posunul do inej roviny vďaka podstatne lepšej spolupráce oboch rodičov a participácie viacerých inštitúcií (či už občianskeho združenia Tenenet, referátu poradensko-psychologických služieb ÚPSVR Piešťany, či súdu samotného), ktoré do istej miery tiež nepriamo ovplyvnili zmenu postoja rodičov pri realizovaní stretávania otca s maloletým. Tak ako správne konštatoval prvoinštančný súd, z priebehu stretávaní, ktoré sa uskutočnili počas tohto konania vyplýva, že matka i otec sami vnímajú posun vo vzťahu maloletého Y. s otcom, pričom rodičia práve odstraňovaním nedostatkov vo svojom správaní pochopili predchádzajúce problémy, ktoré doteraz bránili lepšej realizácii stretnutí. Uvedené zistenie podľa názoru odvolacieho súdu poskytuje spolu s viacerými skúsenosťami z návštev maloletého u otca aj bez matkinej prítomnosti, dostatočne solidný základ pre rozšírenie pravidelných stykov, i keď len o pár hodín týždenne, čo samozrejme nebráni tomu, aby si rodičia v prípade záujmu na strane maloletého dohodli aj stretnutia nad rámec novej úpravy.

13. Matka v odvolaní namietala, že súd nevzal do úvahy názor maloletého, ktorý jasne prezentoval nevládu stretávať sa s otcom v širšom rozsahu než doposiaľ, pričom takýto postup súdu považovala za rozporný s najlepším záujmom maloletého. Odvolací súd jej však nemohol dať za pravdu. Súd prvej inštancie sa dostatočne zaoberal názorom maloletého, jasne a zrozumiteľne vysvetlil, z akých dôvodov nie je možné stotožňovať názor maloletého so záujmom maloletého, pričom odvolací súd sa v tejto otázke plne s úvahami prvoinštančného súdu stotožnil a na tieto v podrobnostiach odkazuje (body 27 až 29 napadnutého rozsudku). Rovnako odvolací súd nezdieľa názor matky na nutnosť znaleckého dokazovania vzhľadom k tomu, že rozšírenie styku oproti doterajšej úprave je iba minimálne a to o 2 hodiny každý utorok poobede, ktorá úprava styku s prihliadnutím na všetky doposiaľ vykonané dôkazy, nie je spôsobilá žiadnym spôsobom ohroziť psychický stav maloletého. Zo samej podstaty rodičovského vzťahu pritom vyplýva, že jeho budovanie, utužovanie a ďalšie rozvíjanie je zásadne vždy v záujme

maloletého dieťaťa (s výnimkou mimoriadnych prípadov, kedy je napr. rodič nespôsobilý, agresívny, závislý na omamných látkach a pod.).

14. Odvolací súd berie do úvahy skutočnosť, že ide o prípad maloletého dieťaťa, ktoré má diagnostikovaný Aspergerov syndróm, ktorý ovplyvňuje fungovanie maloletého v bežnom živote a rovnako aj fungovanie styku maloletého s otcom, keďže maloletý si s obtiažami zvyká na nové prostredie, osoby a situácie, preto zabehnutie na rozšírený model stretávania s otcom vyžaduje osobitnú trezrlivosť a podporu okolia, najmä rodičov. Zároveň však z obsahu spisu je zrejmé, že na túto skutočnosť obaja rodičia prihladajú, sú viac vnímaví k jeho potrebám, pristupujú k maloleťmu citlivo, v zásade rešpektujú jeho prania aj v otázke prebiehajúceho styku s otcom a nevystavujú dieťa zbytočným stresujúcim situáciám. Sama matka potvrdila, že keď maloletý pri návšteve otca prejavil vôľu ísť domov, otec bez problémov jeho želaniu vyhovel, niet preto žiadnych dôvodov domnievať sa, že by takto otec odmietal konať aj v budúcnosti. Z obsahu spisu vyplýva, že otec si v priebehu konania uvedomil, že dôveru dieťaťa si musí vybudovať postupne a nenásilnou formou, koná teda v zmysle odporúčaní psychológa a takáto zmena správania priniesla pozitívne výsledky, maloletý sa ho nebojí a opakovane zostal s otcom v jeho domácnosti sám. Odvolací súd sa nestotožňuje s názorom matky, že by mal v záujme maloletého otcov návrh na rozšírenie styku zamietnuť, keď podľa nej treba ponechať otázku rozšírenia styku na vôli dieťaťa a následnej dohode rodičov. Takáto požiadavka matky by však podľa názoru súdu jednak nemusela vôbec viesť k žiadnemu rozšíreniu styku, dokonca v konečnom dôsledku by mohla viesť práve naopak k zúženiu kontaktov medzi otcom a dieťaťom a k ochladnutiu vzťahov medzi nimi, ktoré sa najmä v posledných mesiacoch začali sľubne vyvíjať. Ak by dieťa zistilo, že stačí z akéhokoľvek dôvodu prejsť nevôľu byť s otcom, nestretol by sa s ním možno aj dlhú dobu, čo je v rozpore s najlepším záujmom maloletého dieťaťa, ktorý vždy musí mať súd na zreteli ako prvoradý. Nie je vylúčené ani to, že by si maloletý, zvyknutý na každodennú rutinu v domácnosti matky na otca ani nespomenul a preto sa ani k nemu nepýtal, čo by rovnako mohlo viesť k neželanému prerušeniu kontaktov medzi nimi. Odvolací súd musel preto aj tieto okolnosti pri svojom rozhodovaní brať do úvahy a preto dospel zhodne so súdom prvej inštancie k záveru o dôvodnosti rozšírenia ich stykov súdnym rozhodnutím. Takto sa zabráni stagnácii vzťahu medzi nimi (v horšom prípade degenerácii vzťahu) a napomôže jeho postupnému rozvíjaniu.

15. Odvolací súd pripomína, že právo rodičov vychovávať svoje dieťa a starať sa oň je garantované článkom 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Ak je dieťa zverené do starostlivosti jedného z rodičov, právo styku rodiča s dieťaťom kompenzuje právo mať dieťa u seba a zabezpečovať jeho výchovu prostredníctvom osobnej starostlivosti. Uvedené právo vyplýva aj z viacerých ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa (Oznámenie FMZV ČSFR č. 104/1991 Zb.), ktorý súčasne garantuje dieťaťu právo na udržiavanie pravidelného osobného kontaktu s obidvoma rodičmi (ak dôjde k rozpadu rodiny). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva Štrasburgu zdôrazňuje, že „je v záujme dieťaťa, aby udržiavalo rodinné zväzky s odlúčeným rodičom a dostalo tak príležitosť rozvíjať svoj vzťah s ním, ako aj prejsť svoje city slobodne, bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku zo strany druhého rodiča“. Obmedzenie alebo úplný zákaz (pričom návrh na zákaz styku zahŕňa aj jeho obmedzenie) osobného pravidelného kontaktu rodiča s dieťaťom predstavuje výnimočné opatrenie a vážny zásah do výkonu rodičovských práv a povinností, ktorý môže byť odôvodnený len okolnosťami na strane dieťaťa, ktoré však musia byť natoľko závažné, že ochrana záujmu dieťaťa vyvoláva potrebu obmedziť jeho prirodzený kontakt s rodičom. V prejednávanej veci nejde o prípad takých závažných okolností na strane dieťaťa, ktoré by odôvodňovali nutnosť ponechať stretávanie otca s dieťaťom na úrovni minimálnych kontaktov v rozsahu štyroch hodín týždenne.

16. Pokiaľ sa matka obáva, že dieťa bude rozsudok odmietat' vykonávať a ona ho nechce v zmysle nového rozsudku proti jeho vôli odovzdať otcovi, žiada sa pripomenúť, že matka sama zároveň uvádza (a z obsahu spisu táto skutočnosť aj vyplýva), že ani jeden z rodičov by dieťa podobnej situácii, pri ktorej by mala psychika dieťaťa utrpieť, nevystavil. Vzhľadom na diagnózu maloletého otec nijako na dieťa netlačí, nenúti ho proti jeho vôli tráviť čas presne v určenom časovom rozmedzí vo svojej domácnosti, ale citlivo a trezrlivo postupne buduje dôveru maloletého a rozširuje stretnutia. Postupuje pritom koordinovane spolu s matkou dieťaťa, keďže obaja sledujú rovnaký cieľ a síce, aby sa dieťa u otca cítilo aj bez matky komfortne, uvoľnene a na stretnutia s otcom sa tešilo. Za uvedeného stavu je teda zrejmé, že otec nemusí nutne trvať na presných podmienkach stretávania v zmysle novej súdnej úpravy, táto však bude poskytovať otcovi i samotnému maloleťmu dieťaťu záruku, že cez pracovný týždeň sa vždy v pravidelnom čase aspoň na krátku dobu s maloleťm stretnú a matka bude povinná maloletého pripraviť

na toto stretnutie, náležite ho k nemu motivovať a stretnutie s otcom mu umožniť. U maloletého matka zdôrazňuje potrebu pravidelných rituálov, medzi ktoré bude potrebné nenásilnou formou zaradiť aj takéto pravidelné stretávanie s otcom v strede týždňa. V prípade, ak by sa stalo, že maloletý výslovne odmietne ísť k otcovi, mala by matka poskytnúť v rovnakom termíne otcovi inú, pre dieťa prijateľnejšiu formu stretnutia tak (napr. spoločnú prechádzku a pod.), aby bolo garantované dieťaťu právo na udržiavanie pravidelného osobného kontaktu s obidvoma rodičmi.

17. Ďalej matka argumentovala, že dieťa s otcom nepôjde zo školy, ani keby ho zaviezol rovno domov. Odvolací súd má za to, že významnú úlohu tu zohráva motivácia zo strany matky, ktorá maloletého (hoci aj nepriamo) ovplyvňuje vo vzťahu k otcovi. Negatívne nastavenie matky voči otcovi dieťaťa a znevažovanie jeho rodičovskej úlohy neprospieva budovaniu dôvery maloletého k otcovi (matka napr. je presvedčená, že návrh otca na rozšírenie styku s maloletým je z jeho strany pomstou, hoci nič také nebolo v konaní preukázané, naopak otec prejavuje o maloletého úprimný záujem). V tejto súvislosti odvolací súd pripomína aj stanovisko spoločnosti TENENET o.z., ktorá vykonávala v rodine sociálno-psychologické poradenstvo. Z jeho záverečnej správy zo dňa 01.10.2020 vyplýva, že zatiaľ čo otec bol počas poskytnutého poradenstva aktívny, motivovaný k spolupráci, matka maloletého spolupracovala iba formálne, nie je ochotná robiť kroky k tomu, aby dieťa nechala osamote s otcom a svojím postojom negatívne nastavenie dieťaťa často aj nevedomky podporuje. Matkina výhrada, v zmysle ktorej sú na ňu nedôvodne kladené nároky v otázke motivovania maloletého na stretnutia s otcom, tak v zmysle uvedeného nie je podložená. Súd bol toho názoru, že pokiaľ otec bude mať príležitosť prevziať maloletého zo školského zariadenia, niet dôvodu, aby za vhodnej spolupráce matky a pri trpezlivom a citlivom prístupe, neboli jeho stretnutia so synom úspešné.

18. Za opodstatnenú však odvolací súd považoval námietku odvolateľky týkajúcu sa rozvrhu hodín maloletého v škole, z ktorého súd prvej inštancie vychádzal, ktorý bude aktuálny maximálne do júna 2022. Odvolací súd preto rozsudok zmenil, ponechajúc už dobehnúť do konca tohto školského roka stretávanie za podmienok nastavených súdom prvej inštancie teda každý utorok od 13:00 do 15:00 hod., a upravil stretávanie odlišne v čase prázdnin, kedy sa maloletý už ani nebude nachádzať v školskom zariadení. V takomto období súd upravil ich stretávanie na každú stredu (aby stretnutia prebiehali približne v strede týždňa medzi pravidelnými víkendovými stretnutiami) v čase po návrate matky z práce a to od 15.30 do 17.30 hod. tak, že si otec maloletého prevezme v mieste bydliska matky a na rovnakom mieste jej maloletého vráti. Po začatí ďalšieho školského roka a ďalej do budúcnosti súd ponechal stretávanie na stredu majúci za to, že v septembri už bude maloletý na stretnutia v strede týždňa zvyknutý, otec si však počas školského roka bude maloletého opätovne preberať v školskom zariadení o 13:00 a bude ho mať u seba do 15:00 hod., kedy ho matke vráti v mieste jej bydliska. Rozvrh školských povinností v tomto prípade nezohráva v súčasnosti úlohu, keďže vzhľadom na vek dieťaťa a nízky ročník nie je v najbližších rokoch predpoklad, že by mal vyučovanie v poobedňajších hodinách a prípadnú mimoškolskú činnosť budú rodičia musieť napláňovať na iné dni, resp. pokiaľ by to nebolo možné, môžu posunúť termín stretnutí po vzájomnej dohode.

19. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd, berúc do úvahy okolnosti tohto prípadu, napadnuté rozhodnutie za použitia ust. § 388 CSP zmenil tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku (z dôvodu prehľadnosti vykonajúc súčasne formálne zmeny celého výroku), čím bude zabezpečené, aby otec dostal širší priestor na realizovanie jeho rodičovských práv než doposiaľ a zároveň bude naplnený zámer sledovaný jeho návrhom, ktorým je upevňovanie citových väzieb medzi ním a maloletým synom. Súčasne bolo podľa § 396 ods. 2 CSP rozhodnuté aj o nároku na náhradu trov tohto konania (prvoinštančného aj odvolacieho) podľa ustanovení § 52 CMP a § 58 CMP.

20. Uvedený rozsudok bol v senáte prijatý pomerom hlasov 3 : 0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zák.č. 233/1995 Z.z., alebo ak ide o rozhodnutie o starostlivosti o maloletého, styk s maloletým alebo inú ako peňažnú povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia podľa štvrtej časti CMP.